

SKÖTSELPLAN FÖR NATURRESERVATET
BALDESNÄS

Lena Gustafsson

1975

Innehållsförteckning

I Allmän beskrivning

Historik
Naturförhållanden
Kommunikationer
Serviceanordningar
Mark- och luftledning
Jakt- och fiskerättsliga förhållanden
Vägar
Förvaltning
Planering

II Disposition och skötselplan för markområden

Hävd av odlingsmarken
Hävd av skogsområden
Hävd av parken
Hävd av stränder
Hägnader
Byggnader
Strövstigar
Vägar
Viltvård
Fiskevård
Renhållning
Bilparkering
Tillsyn
Detaljbeskrivning av skötselområdena 1-45

III Dispositions- och skötselplan för sociala anordningar

IV Ekonomisk 5-årsplan

Litteraturförteckning

Bilagor

- I Grundkarta över Baldersnäs
- II Karta över vegetation
- III Karta över kulturelement
- IV Karta över skötselområden och planerade friluftsanordningar
- V Karta över vattenområde för samfällt fiske
- VI Karta över parken till Baldersnäs
- VII Beslut
- VIII Fotobilaga

Skötselplan för naturreservatet Baldersnäs

Föreliggande utredning har utarbetats i syfte att ge en plan över Baldersnäs framtida disposition och skötsel. Planen berör inte byggnader, då en särskild plan över dessa kommer att utarbetas.

Planen består av fyra delar, - en allmän del, en dispositions- och skötselplan för mark- och vattenområden, en dispositions- och åtgärdsplan för friluftsanordningar samt en ekonomisk femårsplan. Till planen hör, förutom en grundkarta, (bilaga I), fem kartbilagor över vegetation (bilaga II), kulturelement (bilaga III), skötsel- områden - planerade friluftsanordningar (bilaga IV), Fiskerättsgränser (bilaga V), karta över parken till Baldersnäs (bilaga VI) samt beslut (bilaga VII) och fotobilagan (bilaga VIII).

I Allmän beskrivning

Data:

Reservatsområde: Fastigheten Baldersnäs 1:3, 1:10, 1:71. Ekebol 1:36. Härshbyn 1:2

Socken: Steneby

Kommun: Bengtsfors

Kartor: Ekonomiskt kartblad i skala 1:10 000 09189, (9B 8j). Topografiskt kartblad i skala 1:50 000 9B Dal Ed NO.

Läge: c:a 8 mil N Vänersborg, 4 mil NNV Mellerud, 3,5 mil SV Åmål, 18 km SSO Bengtsfors, 3 km N Dals-Långed

Areal: c:a 95 ha varav åker	c:a 38 ha
betesmark	“ 15 “
skogs- och hagmark	“ 25 “
tomt, park, vägar	” 17 “

Förvaltare: Skogsvårdsstyrelsen i Älvsborgs län

Ägare: Stiftelsen för Dalslands kanals framtida bestånd, Bengtsfors

Syfte med avsättningen: Att bevara och vårda ett tilltalande park- och kulturlandskap samt att göra området tillgängligt för den besökande allmänheten.

Historik

Baldersnäs kallades på 1500-talet för Bellanäs, Balinäs, Ballnäs och var då ett kyrkogods av förhållandevis ringa omfattning.

I slutet av 1700-talet sammanslogs gårdarna Ballnäs, Härshbyn, Sundshbyn och Tomten till en stor egendom.

Herrgårdsparkens skapare C Fr Waern övertog godset 1824 och ändrade därvid namnet till Baldersnäs, efter den nordiske fredsguden Balder.

Waern reformerade jordbruket och Baldersnäs blev en mönstergård. Ny mark bröts, täckdikning och konstgödsling infördes och den odlade arealen fördubblades på tjugo år.

Samtidigt skapades en parkanläggning som blev berömd över hela landet. En ädelträdpark anlades, ett orkidé-växthus byggdes och över tvåhundra arter buskar och träd inplanterades.

Runt näset byggdes en strandpromenad, omkring 7-8 km lång och längs denna uppfördes ett flertal byggnader och broar. Bl a byggdes flera lusthus, en turkisk paviljong, en rotunda, ett båthus och en båthamn. En grotta hackades ut i berget och inskriptioner höggs in i stenar och berghällar. (Se bil VI).

År 1900 sålde familjen Waern egendomen och godset förvaltades av ett par ägare som aldrig bebodde herrgården. 1908 övertog Rudolf Liljequist Baldersnäs och han lät uppföra en ny huvudbyggnad i sten. Den tidigare som var byggd i trä uppfördes på 1790-talet och ombyggdes på 1840-talet.

Naturförhållanden

Baldersnäs är beläget på en halvö som skjuter ut i Laxsjöns södra del. Strandkonturen är flikig och ett flertal uddar och vikar förekommer. Somliga av uddarna är konstgjorda och byggda av sten, från den tid då åkrarna bröts upp.

Landskapet är pastoralt och terrängen växlar mellan flacka odlingsmarker och skogklädda kullar.

Berggrunden består av gnejs och floran är därför fattigare än i omgivande områden, som underlagras av Dalformationens kalkrikare bergart er.

Herrgården som är belägen mitt på näset, omges av en stor parkanläggning. En gräsmatta med ett flertal fristående träd, buskar och parkgångar sluttar ner mot sjön i öster.

Odlingsmarken är koncentrerad till näsets centrala delar. Marken utnyttjas främst som betesmark och för vallodling. En mindre del används för produktion av brödsäd.

Kulturmarken inramas av lummiga moränkullar. Dessa är klädda med blandskog med mycket varierad trädsammansättning och inslaget av ädla lövträd är ofta betydande. De flesta kullarna är mer eller mindre förbuskade av sly och ungträd under de stora, bredkroniga träden. Fältskiktet är relativt fattigt, dels på grund av skogens slutenhet, dels p g a det stora betestryck de är utsatta för.

Stranden som till största delen är flack, kläds med en bård av lövträd av främst al. På några ställen förekommer klippstrand.

Det forna parklandskapet avspeglas i det stora antal främmande buskar och träd som förekommer över hela halvön. Rester av lusthus, broar, paviljonger och andra byggnadsverk kan också ses på flera ställen i området.

Kommunikationer

Området kan nås med bil från Dals-Långed. Till Dals-Långed leder ett flertal allmänna vägar, Järnvägen mellan Mellerud och Årjäng passerar samhället och daglig bussförbindelse finns med Åmål, Bengtsfors och Vänersborg. Sjövägen kan Baldersnäs lätt nås med båt och det finns gott om naturliga ankoringsplatser runt näset. Båttrafiken är livlig utanför den västra

sidan, där kanaltrafiken passerar.

Serviceanordningar

Följande serviceanordningar skall iordningställas på Baldersnäs:

1. Strövstigar
2. Grindar, stättor
3. P-plats
4. Toaletter
5. Sopsäckar
6. Båthamn
7. Naturreservatsskyltar
8. Informationstavlor
9. Upplysningsskyltar
10. Vägvisare
11. Eldringar
12. Träbänkar

Föreskrifter

Se beslut, bilaga VII.

Mark- och luftledning

Bilaga III

Mark- och luftledning får inte dras fram utan länsstyrelsens tillstånd

Naturreservatets bestämmelser gäller inte åtgärder som är erforderliga för ledningars underhåll. Vegetationsröjning under de genom naturreservatet gående ledningarna får dock inte ske utan föregående samråd med förvaltaren.

Ledningskoncession för befintliga kraftledningar inom naturreservatet innehas av Trollhätte kraftverk.

Nuvarande transformator är belägen i huvudbyggnadens källare. Denna transformator kommer att ersättas av en ny, belägen utanför huvudbyggnaden, vilket företag kräver länsstyrelsens tillstånd.

Jakt- och fiskerättsliga förhållanden

Bilaga V

Inom naturreservatet är all jakt utan länsstyrelsens tillstånd förbjuden.

Fisket är samfällt för hemmanen Baldersnäs, Ekebol, Härby, Svärdsbyn och Sundsbyn. Hela byns fiske består av 3 1/2 mantal, varav Baldersnäs 1:3 äger 4/5 mantal, Härby 1:2 73/192 mantal och Ekebol 1:36 56/648 mantal. Den för naturreservatet disponibla andelen av fisket inom det vattenområde som markerats på kartan i bilaga V, utgör omkring 37%.

Fiskevårdsförening finns inte för Laxsjön.

Vägar

Bilaga III

Från allmänna vägen 1239 mellan Dals Långed och Södra Fjäll leder en samfälld väg in till naturreservatet. Vägen är samfälld för hemmanen Baldersnäs, Ekebol, Härssbyn, Svärdsbyn och Sundsbyn enligt laga skifte 1905-08-25, akt 108. Fastigheterna Baldersnäs 1:69, 1:70, 1:71, 1:10 och 1:11 äger servitut att använda den samfälliga vägen, samt befintlig enskild väg över Baldersnäs 1:3.

Naturreservatet berörs av ytterligare en samfälld väg, en kort sträcka i öst-västlig riktning norr om Ekebolsviken. Vägen är samfälld för fastigheterna Ekebol 1:22, 1:28, 1:31, 1:36 och Sundsbyn 3:1. Fastigheten Ekebol 1:122 har servitut till båda vägarna.

För underhållet av de båda vägarna svarar Baldersnäs vägsamfällighet.

Förvaltning

1. Ansvaret för Baldersnäs skötsel och tillsyn vad avser mark- och vatten utom tomt åligger förvaltaren.
2. Förvaltaren skall fortlöpande ha samråd med markägaren och länsstyrelsen.
3. Ansvaret för vård och tillsyn av byggnader och mark inom område som inte behandlas i skötselplanen åvilar markägaren, (bilaga VI).

Planering

För renovering och utnyttjande av mangårds- och ekonomibyggnader inom naturreservatet, liksom för parkområdets skötsel avser markägaren att utarbeta särskilda planer.

På sikt bör en hamling av alléträden i skötselområdena 22 och 26c utföras.

II Dispositions- och skötselplan för mark- och vattenområden

Allmän målsättning för mark- och vegetationsvård

Den allmänna målsättningen för Baldersnäs skötsel skall vara att i möjligaste mån restaurera och bevara det forna park- och kulturlandskapet, som exempel på en herrgårdsmiljö som den gestaltade sig kring sekelskiftet. De igenvuxna kullarna skall återfå sina hagmarkskaraktär och parken skall restaureras. Vidare skall målsättningen vara att vårda och bevara även de inslag av främmande buskar och träd som förekommer.

Termerna rensning, röjning och gallring har använts enligt definitionerna givna i statens naturvårdsverks PM 323 med följande innebörd:

Gallring: Utglesning av trädgrupper eller skogsbestånd med grövre träd varvid lövträd gynnas på bekostnad av främst gran

Röjning: Utglesning av trädgrupper eller skogsbestånd med klenare träd. Buskskiktet, främst av hassel, rön, nypon o dyl sparas

Underröjning: Utglesning av trädgrupper med klenare träd som växer under större träd.
Buskskiktet sparas

Rensning: Borthuggning av allt sly, samt nedhuggning av döda träd. Boträd för fåglar sparas. Upparbetning av vindfällan

Principer för disposition av mark och vatten samt åtgärder av allmän karaktär

Hävd av odlingsmarken

Allmänt

Jordbruket på Baldersnäs bör efter vissa investeringar i mangårds- och ekonomibyggnader kunna drivas rationellt. Nuvarande arrende utgår våren 1976. Det ankommer på markägaren att tillse att nytt arrendeavtal kommer att slutas under beaktande av innehållet i denna skötselplan och länsstyrelsens reservatsbeslut. Vården av jordbruksmarken åligger arrendatorn.

Bete

Bete skall helst ske med nötkreatur, eventuellt med häst eller får, i sådan omfattning att den allmänna målsättningen uppfylles. Detta kan medföra att betet tillfälligt får upphöra tills markvegetationen i ett visst område återhämtat sig.

Vallodling - åkerbruk

Förhållandet mellan arealen åker och vall avgörs av arrendatorn i samråd med förvaltaren.

Dikes- och kantförbuskning röjes av arrendatorn efter samråd med förvaltaren.

Hävd av skogsområden

Skogskullar

De skogklädda kullarna skall återföras till hagmark med ett gräs- och örtrikt fältskikt och ett glest, grovstammigt trädsikt. I buskskiktet skall odlade buskar, liksom torniga och betesgynnade buskar gynnas.

Produktiv skog

På den areal produktiv skogsmark som förekommer skall ekonomiskt skogsbruk eftersträvas, dock med inskränkningen att kalavverkning inte får äga rum. Vid förnygring skall blandskog eftersträvas.

Hävd av parken

En detaljplan över parken och dess skötsel bör snarast utarbetas av sakkunnig. De allmänna riktlinjer om parkens skötsel och utvidgning som ges i denna plan skall dock tills vidare gälla.

Hävd av stränder

Strändernas nuvarande karaktär skall i princip bevaras så att utsikten förblir relativt fri längs

strandpromenaden. På vissa ställen koncentreras röjnings-, rensnings- och gallringsåtgärder så att särskilda utsiktssluckor skapas. Strandstädning skall ske varje vår.

Hägnader

Erforderligt stängsel bekostas och uppsättes av arrendatorn, som också skall svara för stängslets underhåll. Överflödigt stängsel borttages av förvaltaren. Ny- och/eller omdragning av stängsel får ej ske utan förvaltarens samtycke.

Byggnader

Byggnadernas skötsel och förvaltning omfattas inte av denna plan. För deras skötsel och underhåll svarar markägaren i den mån detaljbeskrivningen inte anger annat.

Strövstigar

En c:a 4 km lång strövstig skall anläggas utmed stranden runt näset, från båthamnen i väster till parken i öster. Målsättningen med strövstigen skall vara att skapa en lättframkomlig promenadslinga utmed vilken den besökande ges möjlighet dels till en upplevelse av Baldersnäs pastorala landskap, dels ges en utblick över den omgivande Laxsjön. Rastbänkar skall uppsättas utmed stigen och speciella sevärdheter skall utmärkas med skyltar.

En anslutningsstig skall anläggas vid Färjviken i syfte att skapa en kortare - c:a 1,5 km - slinga på södra delen av halvön.

En sidoslinga skall anläggas mellan parken och badhuset, förbi minnesstenen på Ekkullen.

En anslutningsstig skall anläggas mellan parkeringsplatsen och parken.

Stigarna skall iordningställas genom markstädning, rensning, röjning och gallring enligt anvisningarna givna under detaljåtgärderna. De skall smälta in i terrängen på ett så naturligt sätt som möjligt.

Angående stigarnas markering, se del III sid 59.

Vägar

Arrendatorn representerar stiftelsen i Baldersnäs vägsamfällighet, i vilken stiftelsen är huvudintressent.

Naturrestatets bestämmelser gäller inte åtgärder som är erforderliga för vägarnas underhåll.

Om så visar sig erforderligt skall ny vägförrättning begäras.

Biltrafiken in till naturrestatet skall ledas i en enkelriktad slinga från öster förbi Bränneriviken till parkeringsplatsen vid växthuset. Den utgående trafiken skall ledas ut mot väster förbi ekonomibyggnaderna. Enkelriktningen skall ej gälla behörig trafik.

Vilt- och faunavård

All jakt är förbjuden. Dispens för skyddsjakt på t ex kråkor och mink kan ges av länsstyrelsen. Utfodring av vilt bör i princip inte förekomma med undantag för perioder med svåra vinterförhållanden. Vid avverkning och röjning skall hänsyn tas till hålbbyggande fåglar och annat

vilt.

Förvaltaren svarar för vilt- och faunavården inom naturreservatet.

Fiskevård

Förvaltaren skall tillse att fritidsfiskets intressen tillgodoses. I samråd med övriga fiskerättsägare skall förvaltaren undersöka möjligheten att upplåta vattenområdet åt allmänheten för fiske, eventuellt med fiskekort.

Renhållning

1. Sopsäckar skall uppsättas vid på bilaga IV angivna platser, samt där så visar sig erforderligt. Sopsäckhållarna skall vara av trä. På vissa ställen ställes sopsäckarna i sopmajor (se nedan).

Toaletter skall uppsättas vid på bilaga IV angivna platser samt där så visar sig erforderligt. Toaletterna skall ställas tillsammans med sopsäckar i sopmajor av trä.

För sopmajor och trähäckar gäller att de skall placeras så diskret som möjligt i terrängen.

4. Städning av naturreservatet skall utföras varje vår.

5. Avfall från sopstall och sopmajor skall genom avtal omhändertas av Bengtsfors kommun. Förvaltaren svarar för att erforderliga avtal upprättas.

Bilparkering

En bilparkering med omgivande navplank skall iordningställas vid på bilaga IV angiven plats. Förvaltaren svarar för skötsel och underhåll av P-platsen.

Tillsyn

1. En tillsyningsman skall finnas för naturreservatet.
2. För tillsyningsmannen skall instruktion och avtal upprättas av förvaltaren.

Detaljbeskrivning och detaljåtgärder

Reservatsområdet har efter typ av skötsel indelats i ett antal skötselområden. Gränserna för dessa finns markerade i bilaga IV. Indelningen grundar sig på fältstudier, vilka genomförts under juli 1975, varvid också en översiktlig vegetationskarta upprättats. Se bilaga II.

Skötselområdesbeskrivningarna har gjorts utförliga då någon tidigare inventering av Baldersnäs ej föreligger. Vissa skötselområden är vidare fotografiskt dokumenterade och bilderna redovisas i bilaga VIII.

De sociala anordningarna, som redovisas i bilaga IV, skall prioriteras. Övriga åtgärder skall genomföras under en femårsperiod.

Skötselområde 1

Beskrivning:

Världens ände, udde på näsets nordligaste del. Uppbyggd av sten och därför jämn och plan. Sparsamt trädbevuxen med tall och al, buskar förekommer i endast ringa grad. Längst ut mot vattnet finns en minnessten med inskriptionen "Sistimus hic tandem, nobis ubi defuit orbis" (Här vi vid spetsen stå, undan vår fot här viker jorden). I vattnet åt söder ligger en halvt sönderfallen flotte. Området är flitigt utnyttjat som rastplats av båtfolk, spår av uppgjorda eldar finns och nedskräpningen är betydande.

Målsättning:

Bevaras som öppen mark och som rastplats för båtfolk och strövande.

Engångsåtgärder:

Markstädning och bortförsel av skräp. Iordningställande av permanent eldring av sten. Uppläggning av ved, Uppsättande av informationstavla, sopställ och upplysningsskyltar med texterna "Världens ände" och minnesstenens översatta inskription. Ifyllning med svart i texten på minnesstenen, Uppsättande av träbänkar. Flotten borttages.

Underhållsåtgärder:

Underhåll av serviceansordningarna. Rensning vid behov. Tillhandahållande av ved.

Skötselområde 2

Beskrivning:

Konstgjord, mindre udde på näsets norra del. Trädbevuxen med björk, gran, ek och al. Något igenslyad. Bland fältskiktets växter märks blåtåtel, kruståtel, majbräken, älggräs, blåbär och fackelblomster. Längst ut finns rester av en betongpelare. Spår av uppgjorda eldar förekommer inom området.

Målsättning:

Området hålls något öppnare än i dagsläget och används som rastplats för båtfolk och strövande.

Engångsåtgärder:

Röjning, varvid ett fåtal träd lämnas. Risdragning in i skogen. Iordningställande av eldring av sten. Uppläggning av ved. Uppsättande av träbänkar.

Underhållsåtgärder:

Rensning vid behov, Underhåll av eldring och bänkar, Tillhandahållande av ved.

Skötselområde 3 a+b

Beskrivning:

3a) Blandskog längst ut på näset. Hela skogen är igenväxt med ett kraftigt buskskikt. Terrängen är relativt kuperad med en bergknalle i mitten och en sluttning ner mot stranden. Fältskiktet är magert och på vissa ställen är träd- och buskvegetationen så översluten att det så gott som helt saknas, Längs stranden finns en albård med enstaka tall, ek, björk och ask. I väster gles, gallrad aspskog. I söder berg i dagen med en del grovstammiga träd av ek, asp, björk, tall, gran och

ädelgran. I övrigt trivial hedskog med björk, gran, tall, sälg och med ett fältskikt med hundäxing, kruståtel, rödven, knippfryle, örnbräken, stenbär, blåbär, gökärt, häckvicker, brunört, hagfibbla, ärenpris, teveronika, revsmörblomma och skogssallat. I ett dike i den sydvästra delen växer getvåppling och sumpnoppa. I söder, vid ett hörn av en åker, ligger mycket gallrings- och röjningsrester utspridda. Inom området löper flera stigar. I den centrala delen finns ett par snår som körts upp av traktor. Till Världens ände löper en stig från söder som dock skurits av genom ett potatisland. Längs stranden finns en stig som nära Världens ände är väl upptrampad, En del övergivna grävlingsgryt finns. Området betas av nötkreatur.

3b) Tät, hög- och smalstammig björkskog med något sälg och asp. Gräsrik undervegetation som på vissa ställen saknas helt p g a tramp efter betande kreatur. Skogen är till stor del nyligen gallrad och gallringsrester ligger kvar. I norr finns en glänta med rosenbuskar, slån, getapel och en del odlade buskar. Bland kärlväxterna märks stormåra, nattviol, prästkrage, röda vinbär och jordklöver. Området har tidigare varit öppen mark.

Målsättning:

3a) Nyttjas som produktiv skogsmark med normala skogsvårdande åtgärder. Vid föryngring eftersträvas blandskog. Området skall betas tillsammans med skötselområdena 3b, 4 a-c och 5.

3b) Nyttjas som produktiv skogsmark med normala skogsvårdande åtgärder. Vid föryngring eftersträvas skog med stort björkinslag. Området skall betas tillsammans med skötselområdena 3a, 4a-c och 5.

Engångsåtgärder:

3a) Iordningställande av strövstig längs stranden. I samband härmed utsiktsröjning. Risdragning in i skogen. Stängsel uppsättes mot skötselområdena 6 och 41.

3b) Höga stubbar avsågas. Markstädnings. Gallring varvid björken gynnas, Gran tas bort. Iordningställande av strövstig längs stranden. I samband härmed utsiktsröjning.

Underhållsåtgärder:

3a) Underhåll av strövstigen. Återkommande röjningar, rensningar och gallringar när så erfordras. Årlig betning.

3b) Rensning, röjning och gallring vid behov. Underhåll av strövstig. Årlig betning.

Skötselområde 4

Beskrivning:

4a-d) Fyra granplaneringar längst ute på udden. Ålder c:a 30-40 år. Mycket täta. Granplanteringen, 4c i sydöstra delen av skötselområde 3 delas av en gräsbevuxen glänta med rosenbuskar och odlingsrösen.

Målsättning:

4a-d) Nyttjas som produktiv skogsmark med normala skogsvårdande åtgärder. Vid föryngring eftersträvas blandskog. Områdena 4a-c skall betas tillsammans med skötselområdena 3a, 3b och 5, medan 4 d betas tillsammans med område 14,

Engångsåtgärder:

4a-d) Röjning och gallring

Underhållsåtgärder:

4a-d) Rensning, röjning och gallring vid behov. Underhåll av stängsel. Årlig betning.

Skötselområde 5

Beskrivning:

Smal skogsremsa vid stranden med asp, gran, tall och björk. Kraftigt slyuppslag med dominans av asp, rönn och ask. Magert fältskikt med bl a blåbär, stenbär, örnbräken, kruståtel och gökärt. Området betas.

Målsättning:

Bibehålls som betesmark med glesare trädskikt än i dagsläget, Betas tillsammans med skötselområdena 3a, 3b och 4a-c.

Engångsåtgärder:

Röjning varvid trädammansättningen görs varierad. Iordningställande av strövstig vid stranden. I samband härmed utsiktsröjning. Uppsättande av stängsel i väster. Borttagande av gammalt stängsel i norr. Stätta uppsattes i söder. (Se bilaga IV.)

Underhållsåtgärder:

Rensning, röjning och gallring vid behov. Underhåll av stängsel och strövstig. Årlig betning.

Skötselområde 6

Beskrivning:

Konstgjorda uddar väster om Världens ände bevuxna med tall, björk, al, pors, liljekonvalj, kruståtel, blååtel, säv, vit och gul näckros. Lågt sly, i övrigt relativt öppet. Spar av uppgjorda eldar, nedskräpat. Längs stranden en del kraftiga lindar, i övrigt bl a al, jolster, hägg, videört och kråklöver.

Målsättning:

Uddarna hålls något öppnare än i dagsläget. De skall användas som rastplatser för båtfolk och strövande. Strandskogen hålls något öppnare än i dagsläget.

Engångsåtgärder:

Röjning av uddarna, några stora tallar och alar sparas. Städning. Träbänkar uppsattes. Iordningställande av strövstig längs stranden. Utsiktsröjning varvid stora lindar friställes.

Underhållsåtgärder:

Rensning, röjning och gallring vid behov. Underhåll av strövstig och bänkar.

Skötselområde 7

Beskrivning:

Smalt, sluttande strandparti med gran, tall, björk, rönn, kruståtel, blåbär, lingon, örnbräken, stensöta, ängskovall och gökärt. I mitten en bergsknalle som stupar ner i sjön.

Målsättning:

Strandzonen hålls något glesare än i dagsläget, i övrigt får vegetationen utvecklas fritt.

Engångsåtgärder:

Iordningställande av strövstig längs stranden. Spänger utlägges i norr. Stigen dras ovanför

bergsknallen. Utsiktsröjning, i synnerhet på bergsknallen. Risdragning till slänt i öster. Stätta uppsattes i norr.

Underhållsåtgärder:

Rensning, röjning och gallring vid behov. Underhåll av strövstig och stätta.

Skötselområde 8

Beskrivning:

Udde. Nyligen röjd och relativt öppen. Relativt stort uppslag av unga aspskott. En vacker ek står en bit in från stranden, Ett nerrasat skjul ligger vid vattnet.

Målsättning:

Udden hålls något öppnare än i dagsläget och iordningställs som rastplats för båtfolk och strövande

Engångsåtgärder:

Röjning. Underröjning för att friställa eken. Aspskott slås, Bortförsel av skjul, Uppsättande av träbänkar, naturreservatsskylt, sopställ, Taggtråd i söder och norr tas bort.

Underhållsåtgärder:

Rensning, röjning och gallring vid behov. Underhåll av bänkar sopställ och naturreservatsskylt.

Skötselområde 9

Beskrivning:

Strandremsa med tall, asp, björk, al och rönn. Bland övriga växter märks hundäxing, tuvtåtel, rödsvingel, brunört, prästkrage, stor blålocka och blekstarr. Ett djupt dike löper längs åkern i norr. En stor jord- och stubbhög finns vid stranden i anslutning till diket.

Målsättning:

Området hålles något öppnare än i dagsläget. Markskadorna åtgärdas.

Engångsåtgärder:

Måttlig röjning. Iordningställande av strövstig. Spångning vid diket. Bortforsling av jord- och stubbhög.

Underhållsåtgärder:

Rensning, röjning och gallring vid behov. Underhåll av strövstig.

Skötselområde 10 a+b+c+d

Beskrivning:

10a) Tät ungskog i sluttning med bl a ek, gran och tall. Mycket döda skott av ädelgran. Dåligt utvecklat fältskikt med bl a vitsippa, revsmörblomma och kruståtel. Mycket löv ligger på marken. Översta delen är nyligen gallrad, ris ligger kvar.

10b) Något öppnare och planare område vid stranden med al, ek, rönn, sälk och hagtorn. Sparsam gräsvegetation och örter som vitsippa, groblad och ärenpris. Rostiga oljefat ligger i vattnet.

10c) Översluten granplantering nära vattnet. Bård av al vid stranden. Markvegetation saknas så gott som helt.

10d) Strandparti vid vik. Marken är upptrampad av kreatur och jorden ligger blottad. En albård längs vattnet.

Målsättning:

10a) Hålls öppnare än i dagsläget med varierad trädsmammansättning och med ett gräs- och örtrikt fältskikt. All gran skall på sikt tas bort.

10b) Dito.

10c) Hålls fritt från gran med varierad trädsmammansättning och ett gräs- och örtrikt fältskikt.

10d) Hålls något öppnare än i dagsläget med varierad trädsmammansättning och ett gräs- och örtrikt fältskikt. All gran skall på sikt tas bort.

Engångsåtgärder:

10a) Hård gallring. Gran och döda ädelgranar tas bort. Betesfredning tills markvegetationen återhämtat sig.

10b) Gallring. Gran tas bort. Betesfredning tills markvegetationen återhämtat sig, Iordningställande av strövstig. Uppsättande av stätta i norr. Utsiktsröjning. Uppsättande av träbänkar vid udde i norr. Oljefat tas bort. Iordningställande av strövstig längs stranden.

10c) Gran tas bort successivt. Betesfredning tills vegetationen återhämtat sig. Iordningställande av strövstig längs strand. Utsiktsröjning.

10d) Iordningställande av strövstig. Utsiktsröjning. Gran tas bort successivt. Betesfredning till vegetationen återhämtat sig.

Underhållsåtgärder:

10a) Rensning, röjning och gallring vid behov. Bete av nötkreatur tillsammans med 10b, c, d och 21.

10b) Rensning, röjning och gallring vid behov. Bete av nötkreatur tillsammans med 10a c,d och 21. Underhåll av strövstigen.

10c) Rensning, röjning och gallring vid behov. Bete av nötkreatur tillsammans med 10a, b, d och 21. Underhåll av strövstigen.

10d) Rensning, röjning och gallring vid behov. Bete av nötkreatur tillsammans med 10a, b, c och 21. Underhåll av strövstigen.

Skötselområde 11 a+b

Beskrivning:

11a) Litet skogsparti öster om vägen med ett flertal mycket högvuxna ädelgranar, några ekar, björkar och lärkträd. Buskskikt av främst gran. En del döda ädelgranskott förekommer. Ett primitivt skjul finns i dungen.

11b) Remsa med ungskog av främst asp mellan två vallar.

Målsättning:

11a) Hålls öppnare än i dagsläget och med stort inslag av ädelgran.

11b) evaras i sitt nuvarande tillstånd.

Engångsåtgärder:

11a) Røjning och gallring. Ädelgran och ädla lövträd gynnas. Skjulet tas bort. Grind och stätta uppsättes vid väg.

11b) -

Underhållsåtgärder:

11a) Rensning, røjning och gallring vid behov. Underhåll av grind och stätta.

11b) Rensning, røjning och gallring vid behov.

Skötselområde 12

Beskrivning:

Skogsö i åker klädd med blandskog av bl a tall, gran och ek.

Målsättning:

Vegetationen i området får utvecklas fritt.

Engångsåtgärder: -

Underhållsåtgärder: -

Skötselområde 13

Beskrivning:

Skogklädd kulle med bl a ädelgran, rönn och ek, Fältskikt med blåbär, hundäxing, lundgröe, kruståtel, fårsvingel, träjon, knylhavre, ängs. kavle midsommarblomster, stinknäva, äkta johannesört, häckvicker, kirskål och teveronika. I den södra delen gräsrikt, i den norra fattigare. På kullens västra sida finns ett nygrävt dike.

Målsättning:

Vegetationen i området får utvecklas fritt.

Engångsåtgärder: -

Underhållsåtgärder: -

Skötselområde 14

Beskrivning:

Gräs- och örtrik kulle med hagkaraktär. Betesfredad, hög- och rakstammig skog med dominans av al och björk. Glest buskskikt och uppslag av unggran i sydväst. Tämligen brant klippstrand i

söder med tall, ullört och harklöver. Bland andra växter märks revsmörblomma, nejlikrot, midsommarblomster, kirskaål, skogsnarv, tuvtåtel, rödven, blekstarr, brunört, lundgröe, ängssyra, ängsfräken och bergdunört Grunden till en gammal dansbana kan ses i nordväst. Inom området finns ett par grävlinggryt.

Målsättning:

Bevaras som gräs- och örtrik kulle med hagkaraktär.

Engångsåtgärder:

Successiv gallring. Unggrannar röjes bort. Björk gynnas. Iordningställande av strövstig längs stranden. Uppsättande av träbänkar vid klippstrand. Stättor uppsättes i norr och söder. Naturreservatsskylt uppsättes.

Underhållsåtgärder:

Rensning, röjning och gallring vid behov. Måttligt kreatursbete under sensommaren tillsammans med skötselområde 4d, eventuellt slåtter under juli - augusti för att få bort kirskaål. Underhåll av strövstig, skylt, träbänkar och stättor.

Skötselområde 15

Beskrivning:

Rotundakullen. Stenig moränkulle med dominans av tall och ek, i öster även mycket gran. Magert fältskikt p g a kraftigt betestryck. Risigt med många nedfallna grenar. På kullens krön syns lämningar av grunden till den forna rotundan, I söder finns en timrad visthusbod. Bland växterna märks kruståtel, blåbär, skogskovall, skogsstjärna och liten blåklocka. Två smärre husbehovstakter finns i sydost.

Målsättning:

Överförs till lövdominerad kulle med tämligen glest trädskikt och gräsrikt fältskikt.

Engångsåtgärder:

Gallring av ungträd, röjning av sly. Borttagning av all unggran. De äldre lövträden gynnas. Borttagning av taggträd utan funktion i väster.

Underhållsåtgärder:

Rensning, röjning och gallring vid behov. Området betas av nötkreatur tillsammans med skötselområde 16.

Skötselområde 16

Beskrivning:

Strandparti med ljus, öppen skog och tämligen måttlig igenväxning. Enstaka unggrannar. Al dominerar med inslag av björk i trädskiktet. I fältskiktet, som är mycket gräsrikt uppträder bl a kärrgröe, fårsvingel, hundäxing, rödsvingel, liten blåklocka, ängskavle, ängssyra, vägtistel och baldersbrå. En skogssträng går in i vallen i söder.

Målsättning:

Skogen görs ännu mer lövdominerad. Den nuvarande karaktären bevaras i övrigt.

Engångsåtgärder:

Måttlig gallring, varvid all gran borttages. Iordningställande av strövstig längs stranden. I

samband med detta markstädning. En stätta uppsättes i söder.

Underhållsåtgärder:

Området betas av nötkreatur tillsammans med skötselområde 15. Underhåll av strövstig och stätta. Rensning, röjning vid behov.

Skötselområde 17

Beskrivning:

Ryttmästarkullen. Stenig moränkulle med lind, bok, en hel del lärk samt gran. Den överslutna skogen och det kraftiga betet gör att fältskiktet är sparsamt och att delar av marken är vegetationslös. Blåbär, kruståtel, gökärt och smultron förekommer bl a. Strandzonen är endast lite igenväxt och därför lättframkomlig. Spår av tidigare gallringar syns i form av talrika stubbar.

Målsättning:

Överförs till en glest skogbevuxen kulle av hagmarkskaraktär och med varierad trädsammansättning.

Engångsåtgärder:

Röjning och gallring för att friställa de större träden. Lövträd och utländska träd gynnas. Iordningställande av strövstig längs stranden. Röjning och rensning av udde i söder Uppsättande av bänkar på udden. Uppsättande av skylt med "Ryttmästarkullen" vid stig, Stätta uppsättes i söder.

Underhållsåtgärder:

Städning, rensning, röjning och gallring vid behov. Måttligt bete av nötkreatur, Underhåll av strövstig, stätta och skylt.

Skötselområde 18

Beskrivning:

Strandslänt med en smal bård av asp, ek, rönn samt enstaka tall och gran.

Målsättning:

Strandzonen hålls något öppnare än i dagsläget, i övrigt får vegetationen utvecklas fritt.

Engångsåtgärder:

Upprensning av strövstig längs stranden. Utsiktsröjning. Udde i söder röjes kal sånär som på någon tall och al. Uppsättning av träbänkar och eldring av sten på udde. Uppläggning av ved.

Underhållsåtgärder:

Underhåll av strövstigen och bänkar. Rensning, röjning vid behov. Tillhandahållande av ved.

Skötselområde 19

Beskrivning:

Strandbård med al, asp, björk och en del stora gamla ekar, Vid kanalen berg i dagen med unga ekar. I detta parti har en del skog nyligen nedhuggits. Ett mindre tilltalande vagnsliderbåthus är beläget i områdets mitt. Mycket skräp är spritt kring detta.

Målsättning:

Hålls något öppnare än i dagsläget, de äldre träden görs mer framträdande.

Engångsåtgärder:

Underröjning för att friställa de stora ekarna Utsiktsröjning, städning. Iordningställande av strövstig längs stranden. Höj med ris i söder brännes. Båthus rives eller rustas upp. Uppsättning av stätta i norr.

Underhållsåtgärder:

Rensning, röjning vid behov. Underhåll av strövstigen och stättan.

Skötselområde 20

Beskrivning:

Kanal mellan Färjeviken och näsets västsida. I väster en vitmålad, utsirad järnbro. Vid allen i öster har kanalen lagts igen med bl a tegel. Den f d järnbron ligger i diket..

Målsättning:

Kanalen restaureras. Området görs till en anknypningspunkt mellan östra och västra strandpromenaden.

Engångsåtgärder:

Uppgrävning och fördjupning av kanalen. Utjämning och rensning av slänterna, Upprustning av fästet på järnbron. Nytt tryckimpregnerat virke lägges på bron. Körvägen över kanalen i öster lägges på bro eller trumma, Uppsättning av grind och stätta vid vägen. Iordningställande av strövstig på norra sidan kanalen. Vägvisare med text "östra strandpromenaden", "västra strandpromenaden", "båthamnen" samt naturreservatskylt uppsättes vid stigskäl i väster. Vägvisare med text "herrgården" uppsättes vid allen.

Underhållsåtgärder:

Underhåll av kanalen, bron. Rensning, röjning av slänterna vid behov. Underhåll av strövstig skyltar, grind och stätta.

Skötselområde 21

Beskrivning:

Teaterkullen. Torr kulle med ek, asp, björk och något gran. Översluten skog med dåligt fältskikt och kala jordfläckar p g a hårt bete och fätramp. Av växterna kan nämnas örnbräken, blåbär, vitsippa, gökärt, ärenpris och vanlig smörblomma. Grunden av den forna teatern är synlig nära vägen. Många stockar och annat virke ligger längs stranden.

Målsättning:

Överföres till hagmark med ett glest trädsikt av lövträd samt ett gräs- och örtrikt fältsikt

Engångsåtgärder:

Iordningställande av strövstig längs stranden. Utsiktsröjning. Röjning och gallring på kullen varvid lövträd och främmande träd och buskar gynnas. På teatergrunden kvarlämnas de största, bredkroniga träden. Betesfredning tills fältskiktet återhämtat sig. En skylt med "Teaterkullen" uppsättes vid stig.

Underhållsåtgärder:

Underhåll av strövstig och skylt. Rensning, röjning och gallring vid behov. Bete av nötkreatur då fältskiktet återhämtat sig.

Skötselområde 22

Beskrivning:

Omfattar vegetationen kring vägen från herrgården och norrut, Mellan herrgården och Bokkullen finns en lindallé, mellan Bokkullen och Teaterkullen finns en ekalle. I övergångszonen mellan alléerna finns några enstaka träd av björk, lönn, bok, alm, kastanj och ask. Norr om Teaterkullen vidtar buskvegetation och spridda träd som ask, björk, al, vide, hallon, björnbär, häckspirea, olika arter rosenbuskar samt liguster.

Målsättning:

Allén bevaras. Den norra delen hålls något öppnare än i dagsläget. De odlade buskarna gynnas.

Engångsåtgärder:

Röjning kring vägen i norr. Odlade buskar som liguster, rosor och häckspirea sparas. På sikt skall lindallen hamlas.

Underhållsåtgärder:

Städning, rensning och röjning vid behov. Upprepad hamling vid behov.

Skötselområde 23

Beskrivning:

Färjeviken. Grund vik med innanförliggande kärr. En hel del al och vide. Marken är ställvis mycket sank. En torrare remsa med en gammal väg löper längs med kanalen ner till sjön. Vegetationen är frodig och artrik med gräsen kärrgröe, mannagräs, jättegröe, krypven, blååtäl och vass, halvgräsen trådtåg, veketåg, knappsäv, säv, skogssäv, blekstarr, stjärnstarr, gråstarr, rankstarr, flåstarr, blåsstarr, hirsstarr och småstarr samt örterna missne, videört, älggräs, fackelblomster, kråklöver, kärrsilja, flenört, svärdsilja, vattenmåra, kärrstjärnblomma, sumpförgätmigej, kärrviol, blodrot, notblomster, gul och vit näckros, besksöta, kranssvalting, ältranunkel, vänderot, strandklo, kärrdunört och knölsyska. Kärren uppgrävdes på 1800-talet för att användas som fiskdammar.

Målsättning:

Området hålls något öppnare än i dagsläget.

Engångsåtgärder:

Röjning och gallring för att göra sikten fri mellan Färjeviken och viken på västra sidan. Iordningställande av en strövstig längs stranden och en anslutningsstig från väster. Spångning. Uppsättning av stätta, naturreservatsskylt, sopställ, vägvisare med text "östra strandpromenaden", "parken" vid stigskäl. Den nedmonterade järnbron (se skötselområde 20) restaureras och uppsättes över kanalen. Tryckimpregnerat virke lägges på bron.

Underhållsåtgärder:

Underhåll av bro, strövstigar, skyltar och stätta. Rensning, röjning och gallring vid behov. Vid behov uppsättes en sopmaja.

Skötselområde 24 a+b+c

Beskrivning:

24a) Igenslyat strandparti söder om Färjeviken med björk, tall, rönn, blåbär, ängskovall, kruståtel och liljekonvalj.

24b) Udde med dominans av tall och björk.

24c) Smal albård längs åker.

Målsättning:

24a) Området hålls något öppnare än i dagsläget.

24b) Dito.

24c) Dito.

Engångsåtgärder:

24a) Iordningställande av strövstig längs stranden. Utsiktsröjning. Kalhuggning av udde i söder, tall sparas. Uppsättning av träbänkar.

24b) Iordningställande av strövstig längs stranden. Utsiktsröjning. Uppsättning av träbänkar på udden.

24c) Iordningställande av strövstig i åkerkanten. Måttlig utsiktsröjning koncentrerad till vissa punkter.

Underhållsåtgärder:

24a) Underhåll av strövstig och träbänkar. Rensning, röjning och gallring vid behov.

24b) Dito.

24c) Underhåll av strövstig, Rensning, röjning och gallring vid behov.

Skötselområde 25

Beskrivning:

Konstgjord, halvcirkelformad holme som förut använts som grund för ett dambadhus, Rester av träpålar kan fortfarande ses i vattnet. till holmen leder en vitmålad träbro, Vegetationen utgörs av bl a al, knäckepil, häckspirea, vass, fackelblomster, gul och vit näckros och kärrsilja.

Målsättning:

Området hålls öppnare än i dagsläget.

Engångsåtgärder:

Lätt röjning av holme och stig ut till denna. Uppsättning av skylt med text "F d Dambadhus".

Underhållsåtgärder:

Städning, rensning och röjning vid behov. Underhåll av skylt och bro.

Skötselområde 26 a+b+c+d

Beskrivning:

26a) Ekkullen. Igenväxt f d parkkulle med ett flertal stora, bredkroniga träd främst av ek och bok, Inslaget av främmande buskar och träd är påfallande och trädsammansättningen är mycket varierad med bl a asp, lärk, avenbok, ädelgran gran, tall, hassel, rönn, brakved, lönn, slån, syren, snöbär och hagtorn. Den forna parkkaraktären avspeglas även i fältskiktet, bl a förekommer lupin, vitfryle, parkgöe, vintergröna och en främmande senecio-art i övrig; utgörs fältskiktet av bl a lundgröe, kruståtel, vispstarr, blekstarr, träjon, ekbräken, blåbär, ängskovall, kornfibbla, liljekonvalj, vitsippa och gökärt. Ett flertal stigar finns på kullen, en går längs stranden, en längs med åkern, och en löper mitt på kullen förbi en minnessten med två stenbänkar. Minnesstenen bär inskriptionen "Till minnet af en kär moder 1816". I väster går berget i dagen och några inskurna klippskrevor förekommer.

26b) Herrgårdsparken. Belägen i en sluttning ner mot sjön. Fristående träd, bl a olika sorters lindar, rödbok, thuja, ornäsbjörk, olika sorters almar, ädel- och silvergran samt en del fruktträd och buskar som rosor, liguster och rododendron. I parken finns flera grusgångar. Nere vid sjön står en vitmålad, nyrenoverad staty av Balder uppsatt tillsammans med en parksoffa. Blomsterland saknas nere i trädgården sånär som på en rosenrabatt. Rabatter finns dock väster om herrgården samt på terrassen i öster. En pergola är belägen väster om herrgården. Gräsmattan är relativt välhållen, dock förekommer en del ojämnheter efter nedsågade träd.

26c) Igenväxande delar av herrgårdsparken väster och söder om huset, Förbuskade partier som döljer ett flertal stora, bredkroniga räd och många inplanterade buskar och träd.

26d) Igenväxande del av herrgårdsparken i öster. Stora träd av bl a bok, ek och lind samt en del björk, asp och gran. Relativt kraftigt buskskikt. Gräs- och örtrikt fältskikt med parkgröe, vitfryle, ängskovall, midsommar blomster, kråklöver, skogsklöver, slåttergubbe, brudborste, gökärt, hagfibbla, stenbär, svinrot och grässtjärnblomma. I mitten av området leder en alle med bok och ek upp mot herrgården. I denna finns en sten med inskriptionen "1826". I fortsättningen av allen mot öster, ner mot sjön, leder en trappa ner till en grotta som huggits ut i berget. Vid trappan finns två stenbänkar uppsatta.

Målsättning:

26a) Området införlivas i parken.

26b) Området bevaras som park.

26c) Området införlivas i parken.

26d) Dito. Sikten görs fri ner till sjön.

Engångsåtgärder:

För hela skötselområde 26 gäller att en detaljplan över parkens framtida disposition och skötsel skall utarbetas av sakkunnig.

26a) Kraftig gallring för att friställa de stora träden. Trädsammansättningen görs så varierad som möjligt, de främmande buskarna och träden sparas, gran gallras kraftigt. Utglesningen görs mest kraftig mot parken, mindre kraftig mot skötselområde 25. Iordningställande av strövstig längs stranden. Iordningställande av strövstig från parken till minnesstenen och vidare till skötselområde 25. Upprensning vid stenen och sofforna, Ifyllning med svart färg i texten på minnesstenen. Uppsättning av vägvisare till minnesstenen från parken, från minnesstenen till östra strandpromenaden, från östra strandpromenaden till minnesstenen och från minnesstenen till parken.

26b) Borttagning av träd- och buskridå vid vattnet. Röjning längs grusgången söder som Ekkullen. Utjämnning av ojämnheter i gräsmattan. Anläggande av grusgång längs häck i söder. Uppsättning av vägvisare i söder åt herrgården, västra och östra strandpromenaden, toalett och parkeringsplats. Uppsättning av vägvisare i den centrala delen åt östra strandpromenaden, parkeringsplats, toalett samt väster därom åt västra strandpromenaden och båthamnen. Uppsättning av vägvisare i norr åt östra strandpromenaden. Uppsättning av skylt med "Ekkullen" vid början av östra strandpromenaden.

26c) Gallring och röjning för att friställa de stora träden och återskapa parkkaraktären. De främmande träden och buskarna sparas. Trädsammansättningen görs så varierad som möjligt. Uppsättning av vägvisare i alle norr om herrgården åt Färjeviken, båthamnen, västra och östra strandpromenaden, parkeringsplatsen och toalett, På sikt skall lindarna i allen hamlas.

26d) Röjning och gallring för att friställa de stora träden, återskapa parkkaraktären och ge fri utsikt åt sjön. Gran tas bort. Ifyllning med svart färg i texten på minnesstenen i allen Uppsättning av naturreservatsskylt i vägskäl, liksom vägvisare åt östra och västra strandpromenaden, parkeringsplats, toalett och grotta

Underhållsåtgärder:

26a) Rensning, röjning och gallring vid behov. Underhåll av strövstigar, vägvisare och minnessten.

26b) Gräsmattan slås var 14:e dag under vegetations perioden (maj-september). Underhåll av parkgångar, vägvisare och skylt. Rensning, röjning och gallring vid behov.

26c) Rensning, röjning och gallring vid behov. Om möjligt gräsklippning, annars slåtter under juli. Underhåll av skyltar. Hamling av lindar vid behov,

26d) Rensning, röjning och gallring vid behov. Om möjligt gräsklippning, annars slåtter under juli. Underhåll av skylt, vägvisare och minnes sten.

Skötselområde 27

Beskrivning:

Konstgjord udde igenvuxen med al, asp, björk och med ett kraftigt buskskikt av desamma. Fältskiktet består bl a av ängskovall, hundäxing, flockfibbla, svärdsilja, ängssvingel, ängsgröe, vitfryle, rankstarr, blåstarr, vasstarr och småstarr. En del gammalt virke och skräp ligger på holmen.

Målsättning:

Området hålls öppet.

Engångsåtgärder:

Kalhuggning sånär som på några björkar och alar. Markstädning.

Underhållsåtgärder:

Städning, rensning och röjning vid behov.

Skötselområde 28

Beskrivning:

Parasollholmarna, Två konstgjorda holmar nedan för parken. Kraftigt igenväxta med al, ek, lönn, björk, olvon, vide samt en del trädgårdsbuskar, Till fältskiktet hör vitfryle, tuvtåtel, rödven, blåttåtel, jättegröe, pillerstarr, majbräken, älggräs, skogsfräken, ängskovall och vitmåra, Holmarna sammanbinds med två vitmålade järnbroar. På den yttersta holmen finns en cirkelrund, våtmålad järnsoffa. I början av 1900-talet lär holmarna ha varit bevuxna med i första hand syren samt en stor lind, "Mortens lind".

Målsättning:

Området hålls öppnare än i dagsläget.

Engångsåtgärder:

Röjning och gallring för att ge fri utsikt åt sjön. Upprustning av broar och soffor. Skylt med "Parasollholmarna" uppsättes.

Underhållsåtgärder:

Städning, rensning och röjning vid behov, Underhåll av broar, soffor och skylt.

Skötselområde 29

Beskrivning:

Bränneriviken. Högväxt kärrvegetation med dominans av jättegröe, vass och sjöfräken. Längs vägen växer al och i diken högrör. En flik klädd med al går in i intilliggande åker.

Målsättning:

En zon kring vägen hålls öppnare än i dagsläget, i övrigt får vegetationen utvecklas fritt.

Engångsåtgärder:

Röjning längs väg. Uppsättning av enkelriktningsskylt i vägsäl.

Underhållsåtgärder:

Städning, rensning och röjning längs väg vid behov.

Skötselområde 30

Beskrivning:

Igenväxande parkområde längs den gamla infartsvägen till herrgården. I norr, nära parken, finns många stora, bredkroniga träd av lind, ek och bok. Markvegetationen är gräs- och örtrik med vitfryle, parkgröe, backskafting, hundäxing, blekstarr, vårbrodd, rödven, skogsklöver, vitsippa och midsommarblomster och buskskiktet är kraftigt med bl a ask, rönn, ek, lind och lönn. Inslaget av främmande buskar och träd är påfallande. I en zon upp mot växthusen går berget i dagen och skogen är översluten med bl a lind, alm, lönn och bok. I slutningen öster om vägen är vegetationen mycket tät och mindre örtrik med bok, ask, ek, rönn, lind, skogstry, blekstarr, liljekonvalj, bergslök, majbräken och ekorrhör. Nere vid stranden finns ett pumphus (f d bränneriet) med en båtbygga. I söder finns ytterligare ett par båtplatser, Söder och väster om vägen är området bergigt med torr skog dominerad av ek och ask, men även lärk och rödbok förekommer, Bland örterna märks stinknäva och blåsippa, Detta parti betas. Vid vägen finns en latinsk inskription i berget som översatt lyder "Gästvän, halvön som mot dig ler, bjuder dig sorgerna glömma". Vid vägen växer stinksyska och backvial.

Målsättning:

Området kring vägen hålls öppnare än i dagsläget, i övrigt får vegetationen utvecklas fritt.

Engångsåtgärder:

Röjning längs vägen för att friställa de stora träden. Uppsättning av skylt med fordonstrafik förbjuden vid första vägskalet vid vägen upp till parken. Uppsättning av skylt vid inskriptionen, med den latinska texten översatt.

Underhållsåtgärder:

Rensning, röjning och gallring vid behov. Underhåll av skylt. Vid behov skall inskriptionen ifyllas med svart färg. Efter en femårsperiod skall målsättningen omprövas och förvaltaren skall undersöka om möjlighet finns att införliva den norra delen av skötselområdet i parken.

Skötselområde 31

Beskrivning:

Såsom vall hävdad åkermark söder om växthus samt väg söder och öster därom.

Målsättning:

Området görs till parkeringsplats. Trafiken leds in från öster och ut i väster en enkelriktad slinga.

Engångsåtgärder:

Iordningställande av parkeringsplats för 50 bilar på vallen. Uppsättande av navplank runt P-platsen. Påläggning av grus på väg och parkeringsplats. Uppsättning av informationstavla och vägvisare mot parken och mot toalett, sop. Uppsättning av sopmaja i skog i öster. Uppsättning av enkelriktningsskylt mot öster, skylt med "utfart" åt väster.

Underhållsåtgärder:

Underhåll av parkeringsplats, navplank. Utvidgning av parkeringsplatsen vid behov. Underhåll av väg, skyltar och sopmaja.

Skötselområde 32

Beskrivning:

Område kring halvt raserat växthus med fruktträd och en del odlade växter. Vegetationen är mycket högvuxen på äng i söder med kråklöver, hundäxing, timotej, rödven, ängsgröe, knylhavre, ängskavle, åkertistel, hallon, kirska, jordklöver, alsikeklöver, rödklöver, vitklöver, kvickrot, häckvicker, vanlig smörblomma, brännässla, rödsvingel, prästkrage, baldersbrå, bergklint, lupin och gulvial. Vid växthuset förekommer den del främmande träd och buskar, vilka är rester från den tidigare plantskolan.

Målsättning:

Området hålls öppet även i framtiden, gräsväxten hålls nere.

Engångsåtgärder:

Iordningställande av strövstig från parkeringsplatsen till parken, öster om växthuset. Slåtter under juli, uppsnyggning öster om växthuset. Häcken mot parken sparas dock liksom några träd så parkeringsplatsen ej kan ses från parken.

Underhållsåtgärder:

Underhåll av strövstig. Regelbunden slåtter för att hålla gräsväxten nere. Om den nuvarande häcken i framtiden visar sig ej ge tillräckligt skydd mot P-platsen, planteras en ny. Dispositionen och skötseln av skötselområdet bör omprövas om växthuset rivs eller nybyggnad sker.

Skötselområde 33

Beskrivning:

Skogsöar i åkrar. Blandskog med tall, gran, rönn, björk och asp på den norra ön. Den södra är lövdominerad.

Målsättning:

Vegetationen i området får utvecklas fritt.

Engångsåtgärder: -

Underhållsåtgärder: -

Skötselområde 34

Beskrivning:

Bokkullen. Skogskulle och strandremsa söder därom. Kullen är klädd med i första hand bok, men även lind, gran och ek förekommer. Området är hårt betat och marken är till stora delar vegetationslös. Bland växterna märks vitsippa, lundgröe, teveronika, häckvicker, smultron, ängssyra, gökärt, daggekåpa, hundkäx, skogsnarv och ärenpris. Inom området finns en stor stengrund.

Målsättning:

Området överföres till gles skog av hagkaraktär med dominans av bok.

Engångsåtgärder:

Iordningställande av strövstig längs stranden. Stätta uppsättes i norr, mitten och i söder.

Utsiktsröjning. Hård gallring av udde i norr varvid någon al och björk lämnas. Träbänkar uppsättes på udden. Kulle gallras varvid gran tas bort och bok gynnas. Uppsättning av taggtrådsstängsel i söder. Kullen betesfredas tills markvegetationen återhämtat sig. Uppsättning av skylt med "Bokkullen" vid strövstig.

Underhållsåtgärder:

Städning, rensning och gallring vid behov. Underhåll av strövstig, stättor och skylt. Kreatursbete då markvegetationen återhämtat sig.

Skötselområde 35

Beskrivning:

Alallé mellan herrgården och båthuset. Bland alarna växer också lönn, björk, alm, ask och poppel.

Målsättning:

Alléns nuvarande karaktär bevaras.

Engångsåtgärder:

Uppsättning av vägvisare längst ner i allén till västra och östra strandpromenaden och parken.

Underhållsåtgärder:

Rensning, röjning och gallring vid behov. Underhåll av vägvisare.

Skötselområde 36

Beskrivning:

Båthamnen, Konstgjord udde med öppet båthus och en annan mindre byggnad. En träbro leder ut till båthuset. På motsatta udden finns en kanon. Längst ut i sjön är två små holmar belägna. Ytterst på den södra udden finns en brygga där kanalbåten förut lade till. Udden är klädd med stenkajer som innesluter en liten, grund hamn. Vegetationen består av al, björk, någon ask och tall, gul och vit näckros, svärdsilja, rankstarr, småstarr, hundstarr, blekstarr, rödsvingel, hundäxing, rödven, vårbrodd, fackelblomster, kråklöver, käringtand, vitmåra, liten blålocka, gråfibbla, rölleka och knapptåg. Något sly förekommer, annars är igenväxningen måttlig.

Målsättning:

Området bevaras som öppen mark och används som båthamn för fritidsbåtar.

Engångsåtgärder:

Upprensning av vattenvegetation i den södra delen av hamnen, Den innersta delen används som förtöjningsplats för kanoter. Uppsättning av förtöjningspålar såväl på stenkajen som ute i vattnet. Röjning för att ge sikt söderut och norrut. Stängsel tas bort i söder. Uppsättning av sopmaja. Uppsättning av informationstavla och vägvisare till toalett och sopstall.

Underhållsåtgärder:

Underhåll av förtöjningsanordningar, sopmaja, skyltar. Rensning och röjning vid behov. Underhåll av träbro vid behov.

Skötselområde 37

Beskrivning:

Strandparti söder om båthamnen, Vid vik i norr finns kärrvegetation med vattenpilört, brunskära, veksäv, bitterpilört, hårslinga, kärrkavle, mannagräs, blekhalsamin, kärrgröe, revsmörblomma och frossört. I vattnet vass, gul och vit näckros och pilblad. Längre mot söder vidtar en stenig moränkulle där berget ställvis går i dagen, tämligen brant sluttande mot sjön, Varierad trädammansättning med ek, gran, björk och någon en. Rönn dominerar i buskskiktet. Längst i söder är markvegetationen tämligen frodig och området har hagmarkskaraktär, En brygga uppbyggd av sten finns i söder. Bland fältskiktets växter märks kruståtel, ängsgröe, rödven, blåbär, ärenpris, vårbrodd, skogskovall, lingon, majbräken, örnbräken och liten blålocka. Området betas.

Målsättning:

Området bevaras i sitt nuvarande tillstånd.

Engångsåtgärder: -

Underhållsåtgärder:

Röjning och gallring vid behov. Bete av nötkreatur.

Skötselområde: 38 a+b

Beskrivning:

38a) Thujaplantering med enstaka silver- och ädelgranar, fruktträd samt en del andra planterade buskar och träd. Kraftig gräsväxt. Av örter förekommer bl a backnejlika. Området fårbetas.

38b) Plantering av samma slag som under 38a, dock under kraftig igenväxning med tall. Enstaka lövträd förekommer också. Området fårbetas.

Målsättning:

38a) Området bevaras i sitt nuvarande tillstånd. Sly och gran hålls efter.

38b) Området överföres till betesmark med ett trädskikt av tall och lövträd.

Engångsåtgärder:

38a) Rökning av sly och unggran.

38b) Alla främmande trädslag tas bort. Tallen gallras så att ett tämligen glest trädskikt kvarstår. Större lövträd sparas.

Underhållsåtgärder:

38a+b) Rökning och gallring vid behov. Årligt bete tillsammans med skötselområdena 39, 42-45.

Skötselområde: 39

Beskrivning:

Fruktträdgård med några bokar och rödbokar. Området betas av får.

Målsättning:

Områdets nuvarande karaktär bevaras, gräsväxten hålls nere.

Engångsåtgärder: -

Underhållsåtgärder:

Årligt bete tillsammans med skötselområdena 38, 42-45. Rensning, rökning och gallring vid behov.

Skötselområde: 40

Beskrivning:

Tät, sumpig alskog kring vassvik i Ekebolsviken. Tuvtåtel, skogssäv, skogsfräken, knagglestarr, knapptåg, kärtistel, majbräken, revsmobblomma, vänderot, nejlikrot, älggräs, kabbelek al, strandklo, vattenmåra, fackelblomster och ängsruta förekommer bl a. I centrum är området blött med vass, säv och bredkaveldun.

Målsättning:

Området bevaras i sitt nuvarande tillstånd.

Engångsåtgärder:

Uppsättande av vägvisare åt Baldersnäs i vägkorsning i norr.

Underhållsåtgärder: -

Skötselområde:41

Beskrivning:

Odlad mark.

Målsättning:

Området hålls uppodlat även i framtiden genom åkerbruk, vallodling eller bete.

Engångsåtgärder: -

Underhållsåtgärder:

Årlig brukning av jorden.

Skötselområde: 42

Beskrivning:

Stenig kulle klädd med blandskog av tall, gran, ek, asp och björk. Lövträden dominerar. Ett par stora, rostiga korrugerade plåtar ligger på krönet. En stor nedfallen asp ligger i nordväst. Området fårbetas.

Målsättning:

Områdets nuvarande karaktär bevaras.

Engångsåtgärd:

Den korrugerad plåten och aspen tas bort.

Underhållsåtgärd:

Årligt bete tillsammans med skötselområdena 38, 39, 43, 44, 45. Rensning, röjning och gallring vid behov.

Skötselområde: 43

Beskrivning:

Tämligen brant sluttande strandparit. I norr fina klippstrand klädd med tallskog, i söder domineras vegetationen av relativt smalstammig lövträd som växer på blockrikt underlag. Längs i söder finns en smal albård utmed stranden. Innanför Peder Värns skär finns en uppbyggd stenaltan, delvis raserad. Ett par rostiga, till hälften nedrasade stängsel ligger i området. Området fårbetas.

Målsättning:

Områdets nuvarande karaktär bevaras.

Engångsåtgärd:

De rostiga stängslen tas bort.

Underhållsåtgärd:

Årligt bete tillsammans med skötselområdena 38 39, 42, 44 och 45. Rensning, röjning och gallring vid behov.

Skötselområde: 44

Beskrivning:

Stenig kulle klädd med ett tämligen glest, grovstamigt trädskikt dominerat av ek. En del ris ligger på marken. I norr finns ett gammalt rostigt taggträdsstängsel.

Målsättning:

Områdets nuvarande karaktär bevaras.

Engångsåtgärd:

Markstädning. Det rostiga taggträdsstängslet tas bort.

Underhållsåtgärd:

Årligt bete tillsammans med skötselområdena 38, 39, 42, 43 och 45. Rensning, röjning och gallring vid behov.

Skötselområde: 45 a+b

Beskrivning:

45a) Öppen, gräsrik fårbetesmark. En del lövsly tränger in från öster mot områdets mitt. I norr, väster om ladugården, finns en liten inhägnad betesfälla.

45b) Betesmark som planterats med cypresser och ädelgranar vilka förr använts som pyntgrönt. Plantorna, är 1-2 meter höga vilket gör att trädskiktet är betydligt lägre än i skötselområde 38 a+b. Vissa träd har också dött och exemplar står tämligen glest. I norr finns en vacker bård med höga enar. Området fårbetas.

Målsättning:

45 a) Områdets nuvarande karaktär bevaras.

45b) Området överföres till trädfri betesmark med en bård av enar i norr.

Engångsåtgärd:

45a) Lövslyet i den östra delen tas bort.

45b) Alla de planterade träden tas bort. Enarna i norr sparas.

Underhållsåtgärd:

45a) Årligt bete tillsammans med skötselområdena 38, 39, 42-44.

45b) Dito.

III Dispositions- och skötselplan för sociala anordningar

Allmänt

En stor del av skötseln och dispositionen av Baldersnäs syftar till att göra området attraktivt och lättillgängligt för den besökande allmänheten.

Då området utgörs av en halvö finns två kategorier besökande; dels båtfolk, dels besökande som kommer landvägen. De sociala anordningarna skall betjäna båda dessa grupper.

Då området hittills varit relativt otillgängligt landvägen, kan besöksfrekvensen i framtiden förväntas stiga markant.

De sociala anordningarna iordningställs och underhålls av förvaltaren. Deras utförande skall prioriteras.

Friluftsanordningar

Strövstigar

c:a 4 km

En strandpromenad anlägges enligt bilaga IV. Strövstigen på västra sidan kallas västra strandpromenaden, strövstigen på östra sidan kallas östra strandpromenaden.

En anslutningsstig mellan de båda strandpromenaderna anlägges vid Färjeviken.

Märkningen skall tillsvidare endast ske med vägvisare. Om detta visar sig otillräckligt skall stigmarkering ske i naturmaterial, t ex genom tryckimpregnerade trästolpar.

2. Grindar, stättor

2 grindar, 14 stättor

Stängselgenombrott i form av grindar och stättor skall anordnas på platser angivna i bilaga IV.

3. Parkeringsplats

Parkeringsplats för bilar och bussar med omgivande navplank skall iordningställas på plats angiven i bilaga IV. P-platsen skall rymma omkring 50 bilar och kan vid behov utvidgas.

4. Toaletter

2 toaletter

Toaletter i s k sopmajor av trä skall uppsättas vid platser angivna i bilaga IV samt där så visar sig erforderligt. Sopmajora skall placeras så diskret som möjligt. Vägvisare med avstånd till toaletterna skall uppsättas.

5. Sopsäckar

5 sopsäckar

Sopsäckar i trähäckar och s k sopmajor skall uppsättas på platser angivna i bilaga IV samt där så visar sig erforderligt. Trähäckarna skall placeras så diskret som möjligt. Vägvisare med avstånd till sopsäckarna skall uppsättas.

6. Båthamn

30 förtöjningspålar

En båthamn med förtöjningspålar av trä skall iordningställas på plats angiven i bilaga IV. Om besöksfrekvensen av fritidsbåtar och kanoter i framtiden blir så hög att den nuvarande båthamnen visar sig vara otillräcklig, kan en ny anläggas söder eller norr om den nuvarande.

7. Skyltar

Naturresevatsskyltar

5 stycken

Små översiktsskyltar med svart eller mörkblå text på vit botten uppsättes på platser angivna i bilaga IV.

Informationstavlor

3 stycken

Stora kombinerade översikts- och anslagstavlor uppsättes på platser angivna i bilaga IV.

Upplysningsskyltar

9 stycken

Sevärdhetsmärken uppsättes vid särskilda objekt såsom minnesstenar och inskriptioner på platser angivna i bilaga IV.

Vägvisare

40 stycken

Uppsättes på platser angivna i bilaga IV. Vägvisarna utförs enligt svensk standard.

Vägvisare vid tillfartsvägar uppsättes. På allmän väg utsättes vägvisare efter tillstånd hos trafiksäkerhetsverket, Det åligger förvaltaren att ansöka om sådant tillstånd

8. Eldringar

3 stycken

Iordningställes på platser angivna i bilaga IV. Eldringarna uppbygges i sten på betryggande avstånd från brännbart material. Det åligger förvaltaren att tillse att ved och eldsläckningsmaterial alltid finns tillgängligt. Förvaltaren skall efter ett år undersöka om fler/färre eldringar erfordras,

9. Träbänkar

11 stycken

Gedigna vilbänkar utföres i trä. Gallringsrester och drivved kan användas som virke. Uppsättes på platser angivna, i bilaga IV.

10. Gränsmarkeringar

Skall utföras i erforderlig omfattning enligt SNV:s anvisningar,

IV Ekonomisk femårsplan

I den ekonomiska planen ingår inte kostnaderna för skötseln av parkens gräsmattor i skötselområde 26b liksom för hamling av alléträden i skötselområdena 22 och 26c.

Dagsverkskostnaderna har beräknats efter de landskapsvårdande beredskapsarbetenas dagsverkskostnader, som f n är 425 kr. Kostnaden för ett maskindagsverke har beräknats till 1000 kr.

Medel för naturreservatets underhållskostnader skall sökas årligen hos Bengtsfors kommun och Älvsborgs läns landsting.

Klippning av parkens gräsmattor erfordrar 2 dagsverken och antalet klippningar per säsong har beräknats till 10 stycken. Kostnaderna blir då $20 \times 425 = 8\,500$ kronor. Dagsverkskostnaden täcker även maskinkostnaden.

Hamling av alléträden i skötselområdena 22 och 26c är en åtgärd som föreslagits på sikt och erfordrar 50 respektive 25 dagsverken, vilket ger en kostnad av 20 250 kr respektive 10 125 kr.

Koncentrationen av åtgärder är föreslagna till det första året, då detta är fördelaktigast ur naturvårdens synvinkel men åtgärdskostnaderna kan givetvis fördelas på annat sätt beroende på tillgång av medel. Detta gäller i synnerhet uppgrävningen av kanalen i skötselområde 20, som kan senareläggas. Huvuddelen av skötselåtgärderna bör ske inom ramen för landskapsvårdande beredskapsarbeten.

SKÖTSELPLAN FÖR NATUR-
RESERVATET BALDERSNÄS
BILAGA II

